

Līvānu ražotājiem jāklūst par grēkāžiem

☞ DACE ŽOGOTA

Pērn z/s Ezeriņi privatizējusi Līvānu bioķīmisko rūpnīcu par vienu latu ar Ls 395 000 parādu nastu. Daļa jau nomaksāta, rasta sadarbība ar Ukrainu un noieta tirgus Austrumos. Bet debitoru maksātspēja apdraud ražotnes pastāvēšanu.

Graudu pārstrādē sokas

Līvānu bioķīmiskā rūpnīca nodarbojas ar pārtikas un lopbarības graudu pārstrādi miltos, putraimos, grūbās, kā arī kombinētajā spēkbarībā mājdzīvniekiem un putniem. Ražošanas apjoms ir neliels, uzņēmums apgādā tikai tuvējo reģionu – Preiļu, Rēzeknes un Jēkabpils rajonu. Uzņēmuma laboratorijas vadītāja Danuta Priļucka stāsta: «Saražot varam daudz. Nevarētu teikt, ka būtu problēmas ar produkcijas noietu. Vairāki cūku kompleksi no mums spēkbarību pērk regulāri. Vislielākais noiets ir spēkbarībai, kas paredzēta sivēniem, teļiem, cāļiem, jo lielie pārstrādes uzņēmumi to neražo.» Rūpnīca sniedz arī pakalpojumus – maļ zemniekiem graudus pārtikai un lopbarībai. Tas esot ļoti pieprasīts pakalpojums, jo dzirnavas ir tikai nedaudzi zemniekiem. Zemnieki spēkbarību var nopirkt gan par naudu, gan arī iemainīt pret graudiem.

Būtu perspektīva eksportam

Uzņēmums saimnieko, kā prot, lai dzēstu milzu parādus. «Privatizēt rūpnīcu bija liels risks. Pārdodam, ko vien varam, demontējam veco cehu, atstājam, ko var izmantot ražošanai,» teic laboratorijas vadītāja. Rūpnīcā strādā ap 40 cilvēku. Vidējā alga – 80 lati, kas Līvānos ir viena no lielākajām. Drīz atklās arī kokapstrādes ražotni,

kur tiek prognozēta straujāka līdzekļu aprīte un būs arī papildu darba vietas. Padomā ir arī sava maizes ceptuve. Ražotāji vēl izplata Kemiras minerālmēslus no Somijas. No agrākā rūpnīcas profila ir saglabāta tikai spēkbarības ražošana. Agrāk ražojusi premiksu – koncentrātu spēkbarības sabalansēšanai – un ar to apgādājuši bijušo PSRS. Premiksu gan lopiem, gan putniem paredzēts atsākt ražot, izmantojot lizīnu, ko uzņēmums saņēms no Ukrainas. Arī pieprasījums pēc tā esot ne vien Latvijā, bet arī Baltkrievijā un citās bijušajās padomju republikās, kas šādu produkciju saņēma no Latvijas. Premiksam tiek prognozēts veiksmīgs noieta tirgus Austrumos.

Rūpnīcas direktors Vladislavs Jonāns kā nozīmīgu panākumu uzsver pirms 4–5 mēnešiem sāktu *Starta* barības ražošanu, kas ir granulētā barība sivēniem līdz divu mēnešu vecumam. Patlaban visā Latvijā to ievieš no ārzemēm, un tā maksā divreiz dārgāk nekā Līvānos ražotā. Direktors apliecina, ka tā kvalitātes ziņā no importētās neatšķiras un līvānieši pagaidām esot vienīgi tie vietējie ražotāji. To jau iepērkot liels lopkopības komplekss no Jēkabpils rajona. Diemžēl par šo ražojumu attālākos reģionos nav informācijas, jo uzņēmums nav spējīgs reklamēt. 4–5 mēnešos realizētas 10–15 tonnas *Starta* barības, un ražotāji tai saredz perspektīvu. Zemniekiem ir iespēja izvērtēt – pirkt importa vai pašmāju.

No uzņēmumiem, kas 1995. un 1996. gadā privatizēti par vienu latu ar milzīgiem parādiem, tuvu bankrotam ir astoņi. Starp tiem gan vēl nav Līvānu bioķīmiskā rūpnīca, taču arī tai netiek solīts īpašs valsts atbalsts.

Debitori dzen bankrotā kreditoru

Privatizētajam uzņēmumam ir ļoti daudz debitoru, to skaitā valsts uzņēmumi. «Tas bija mazs fanātisms,» NRA stāsta V. Jonāns. «Ilgus gadus esam nostrādājuši šajā rūpnīcā, un mums, līvāniešiem, bija žēl to aizlaist postā.» Taču šobrīd viņi griežoties kā vāveres ritenī. Divi

lielākie valsts uzņēmumi – *Iecavas labība* un Stendes kombinētās lopbarības rūpnīca –, kuri Līvānu bioķīmiskajai rūpnīcai parādā aptuveni Ls 25 000, nav maksātspējīgi. V. Jonāns: «Biju aizbraucis uz *Iecavas labību*, bet no turienes vairs nav ko ņemt, palikušas tikai ēkas sienas. Tiesu izpildītājs pateica: «Kreditoru saraksts ir ļoti plašs, jūs būsit vieni no pēdējiem, kam tiks at-

maksāts.»» Kā teica V. Jonāns, SIA *Vektors* (vēl valsts statusā) apsolījis rūpnīcai piegādāt mazu, no kases saņēmis Ls 30 000, bet precī nav piegādājis... Arī tas esot ierakstīts debitoru sarakstā. Debitoru parāds Līvānu bioķīmiskajai rūpnīcai 1996. gadā bija Ls 51 646, ko uzņēmēji atgūt nēcer. Taču rūpnīca Ls 176 000 ir parādā *Latvijas gāzei*, bet Ls 32 000 – *Latvenergo*. Valsts budžetam sociālā nodokļa parāds jau esot nomaksāts, arī parādu *Latvenergo*, kura atmaksa saskaņota uz diviem gadiem, uzņēmēji sola atmaksāt ar garantiju. Taču parāds *Latvijas gāzei*, kura atmaksas termiņš noteikts 5 gadi, draud rūpnīcu pazudināt. V. Jonāns ir sašutis: «Mēs gribētu, lai valdība kaut kā šo jautājumu risinātu. Ja valsts valstij ir parādā, tad lai valsts šo parādu daļu arī nosedz vai arī lai atļauj to mums nemaksāt valsts budžetā. Iznāk, ka mums ir jāsamaksā viss, ražotnes attīstībai līdzekļus ieguldīt nedrīkstam, bet valsts uzņēmumi parādu atdot mums negrasās. Arī kredītu dabūt nevaram, jo esam parādnieki, turklāt mūsu īpašums ir mazāks par parādu summu. Lūdzām Ekonomikas ministriju palīdzēt, stimulējot atmaksu *Latvijas gāzei*. Atbilde bija noraidoša. Bet mēs taču lūdzam dzēst tikai parādu daļu, ko mums ir parādā valsts! Ar pārējo paši tiksim galā.»

Saskaņā ar z/s *Ezeriņi* un Privatizācijas aģentūras (PA) līgumu līdz parādu nomaksas brīdim privatizētās rūpnīcas pilntiesīgais īpašnieks ir PA, ar kuru z/s *Ezeriņi* noslēgusi pirkuma līgumu uz trīs gadiem. Līgumā toreiz ierakstītais stipri atšķiroties no realitātes. V. Jonāns uzsver, ka līgumā rūpnīcas parādnieki bija ierakstīti kā cerīgie debitori, bet šobrīd tie ir bezcerīgie. Uzņēmēji cer uz PA atbalstu kopēja ri-

sinājuma meklēšanā. Savukārt PA atbildīgais par šo uzņēmumu Andis Bērziņš NRA jautāja pretim: «Vai šis būtu tik ārkārtējs gadījums kā *Dauteks*? Pircējam pašam ir jāķepurojas. Ja noieta greizi, Privatizācijas aģentūra nedomā nekādus pasākumus pieņemt. Ja viņi nevar atgūt šo 51 tūkstoti, mēs nekādas garantijas neuzņemamies.» Ražotāji teic: «Paņēmām uzņēmumu ar parādu jūgu, jo gribam strādāt un laukos attīstīt ražošanu.» Turklāt vēl Latgalē, kas skar reģionālo attīstību. A. Bērziņš domā citādi: «Aģentūras kompetencē nav glābt šo biznesu. Jebkurš nav tādu premiksu ražot, un laukos viņiem konkurentu pietiek.» V. Jonāns vaicā: «Kas valstij ir izdevīgāk – palīdzēt attīstīt ražotnes uzņēmējiem, kas tās nopirkuši ar nastu valsts parādu, vai arī Privatizācijas aģentūrai ar likvidācijas metodi ražošanu iznīcināt? Kas valstij ir vērtīgāk – vai cilvēkiem dot darbu mazā uzņēmumā, vai ļaut tam izputēt un bezdarbniekiem no valsts budžeta maksāt sociālo palīdzību, ņemot vērā, ka Latgalē bezdarba procents jau tā ir liels?»

PA Kontroles departamenta Līgumu izpildes nodrošinājuma sektora vadītājs Zigurds Beinerts NRA teica, ka no uzņēmumiem, kas 1995. un 1996. gadā privatizēti par vienu latu ar milzīgiem parādiem, tuvu bankrotam ir astoņi, to skaitā Krāslavas lina fabrika, Jēkabpils mežrūpniecības saimniecības objekts nr. 2, Valsts metālu un kokapstrādes kombināta *Smiltene* ražotne *Mazsalaca*, Alūksnes mežrūpniecības saimniecība, Dundagas valsts mežrūpniecības saimniecība. Gandrīz visiem uzņēmumiem, kas privatizēti par vienu latu, cerot reanimēt pašmāju ražotnes, stāvoklis esot bēdīgs, un PA pārstāvji šaubās, vai tās mums vispār ir vajadzīgas.■

ANDA KRAUZE, NRA